

klūst par normu

DIENAS
TĒMA

Liepājas Liedaga vidusskolā Natālija Gutova savas ģeogrāfijas stundas dažkārt papildina ar datoru sniegtajām iespējām. Datori kabinetā ir pa roki – glīti sarindoti uzlādes skapī, kopskaitā 20. "Mēs pildām uzdevumus, meklējam informāciju," pedagoģe stāsta, kā tos pielieto.

<< "Vairākos kabinetos ir nepieciešami jauni projektori, jo tie ir saplīsuši. Vairāki skolotāju datori ir novecojuši, lai strādātu ar elektroniskajiem resursiem nepieciešami jaudīgāki, laikam atbilstoši."

Daudzums ir nepietiekams

Liepājas Dzintara vidusskola, pandēmijai noslēdzoties, pašvaldības piešķirtās ierīces atdevusi atpakaļ, neko nepaturot. "Lielākā auditorija bija maznodrošinātas personas," atminas skolas direktors Pāvils Jurs. "Datorus deva pret līgumu. Vecākiem bija jāuzņemas saistības, jāparakstās, un daļa to nemaz negribēja," viņš novēroja. "Jo, ja ar datoru kaut kas notiktu, vecākiem būtu jāatbild."

Savukārt skolā ienākušos hrombukus patlaban pedagoģi savās stundās regulāri izmanto. "Lai arī lietošanā datoriem ir dažādas nianšes, tie nav portatīvi

vie datori ar ierasto "Microsoft", bet gan ar "Google" vidi, skolotāji ar tiem mācību procesā strādā. Bērniem ir savi konti, viņi pie rakstās un darbojas." Vai tam ir būtiska ietekme vai korelācija ar mācību sasniegumiem, P. Jurs vēl neņemas apgalvot, tas būtu jāpārbauda vairāk. "Tie skolotāji, kuri datorus savās stundās lieto, saka, ka viss ir labi, tas ir interaktīvi. Tiek izmantotas dažādas vietnes, piemēram, *soma.lv*, *uzdevumi.lv*. Sākumskolā esmu redzējis, ka mazie bērni šajos datoros kaut ko modelē, pēc tam izdrukā uz mūsu 3D printera."

Lai lietotu hrombukus, skolotāji izgājuši kursus, skolā ir atbilstoši IT mentori. "Mums ir divi uzlādes skapji, attiecīgi 20 datori katrā no tiem. Skolotāji savstarpēji vienojas, kuram kuru dienu vajadzēs, un sadala. Izmanto datorus nav obligāta prasība," piebilst P. Jurs.

Jautāts, vai patlaban skola ir nodrošināta ar datortehniku nepieciešamā apjomā, direktors atbild noliedzīgi: "Hrombuki ir ierobežoti savā lietošanā. Ar tiem nevar apgūt visu mācību vielu. Turklāt to skaits ir nepietiekams, patlaban nav katram bērnam." Skolā ir arī viena moderna datorklase, bet otra esot jāatjauno. "Es nevaru teikt, ka mums viss ir. Infrastruktūra ir jāuzlabo. Turklāt bez datoriem līdztekus jānostiprina optiskie tīkli, jābūt atbilstošām mēbelēm. Un tās ir lielas investīcijas."

Lai arī modernās ierīces izmantot ir labi, tomēr P. Jurs uzsver: "Pārāk daudz tās lietot mācību procesā arī nevajag. Digitalizācija ir neizbēgams process, bet viss jā dara ar mēru, pakāpeniski. Ir labi, ja skolēns prot un māk, bet nedrīkst pazaudēt arī citas prasmes, piemēram, rakstīšanu." Viņš norāda, ka digitālo tehnoloģiju lietošanas paradumi veidojas ģimenēs, tāpēc ir būtiski īstenot tā saucamo digitālo audzināšanu ģimenēs, veicinot vecāku

izpratni par digitālo tehnoloģiju aprātīgu lietošanu.

Domās dalās

Ko par moderno ierīču izmantošanu stundās domā paši skolēni? "Kurzemes Vārda" uzrunāto jauniešu viedokļi dalās. Devītklasnieces Anna un Līna, kas mācās Liepājā, stāsta, ka visbiežāk datori, neskatot datorikas stundas, ir vēsturē, matemātikā un angļu valodā. "Neteiktu, ka ļoti daudz, bet dažkārt ir," meitenes vērtē. Vai gribētu, lai ir biežāk? "Īsti nē," skan atbilde. "Ir vieglāk vienkārši kladē no prezentācijas vai no projektorā norakstīt," viņas sapratušas. "Kamēr ieiet sistēmā, paiet ilgs laiks." Tomēr, ja šad un tad mācību process tiek dažādots, izmantojot arī datorus, jauniešiem tas patīk un pret to iebildumu nav.

Evelīna, Elza un Jūlija arī mācās 9. klasē, kādā no Dienvidkurzemes novada skolām. "Angļu valoda un fizika," viņas nosauc priekšmetus, kuros visbiežāk pedagoģi sagatavojuši ko apgūt, palīgā ņemot datortehniku. Jauniešiem atzīst, ka viņām patīk. Pašām šķiet, ka datorā darboties ir interesantāk un vieglāk. Turklāt, ja kaut ko sajauc, var izdzēst, kladē vai burtnīcā paliktu svītrojumi. "Mums uzdod interneta vietnēs *soma.lv* vai *uzdevumi.lv* pildīt darba lapas, uzdevumus un tamlīdzīgi. Esam pildījušas arī eksāmenu darbus." Ar interneta pieslēgumu skolā viss esot kārtībā, un darbs datoros sokas raiti. "Bet stundās datoru nav daudz. Grāmatas lietojam vairāk."

Dzirdami vecāku iebildumi pret datoru izmantošanu skolās, ņemot vērā, cik daudz ekrānu ikdienā bērnam ir acu priekšā. Kad bijušas attālinātās mācības, vajadzība pēc datoriem un planšetēm bijusi saprotama, bet tagad, kad bērni ir klātienē klasē, varētu ar viņiem strādāt citādāk, uzskata daļa vecāku. ▶

EKSPERTS

Plašākas iespējas organizēt mācību darbu

Edgars Plētiens,
IZM Izglītības departamenta pārstāvis, Draudzīgā aicinājuma Cēsu Valsts ģimnāzijas vēstures skolotājs

Izglītības iestāžu apgādi ar datoriem, kas paredzēti tieši skolēniem, ministrija turpinās, lai mazinātu nevienlīdzību, kas rodas dažādu ekonomisko un sociālo apstākļu ietekmē reģionos. Līdz 2025. gadam tiek plānots, ka visās izglītības iestādēs 7.–12. klasei piegāde sasniegs līmeni 1:1, 4.–6. klasēs – 1:2, bet 1.–3. klasēs – 1:3. Tas nozīmē, ka vidusskolas un vecākajās pamatskolas klasēs uz katru skolēnu būs viens dators. Savukārt mazākajās klasēs uz katru diviem vai trīs skolēniem būs viens dators. Pašreiz uz vairākiem skolēniem ir viens dators.

Iesāktajam procesam nāk līdzī virkne pozitīvu aspektu, datori noderētu ne tikai, ja rastos vajadzība pāriet uz mācīšanos attālināti, ierīces dod skolām plašākas iespējas organizēt mācību darbu.

Pamatotas ir vecāku bažas, ka ekrānu bērnu dzīvēs ir pārāk daudz. Tādēļ datori nedrīkstētu būt katrā mācību procesa daļā. Bet mana atbilde – ir jāatrod veselīgs vidusceļš, tāpat kā daudzus citos jautājumos. Skolās ir jācenšas datorus izmantot tur, kur tas vajadzīgs. Piemēram, ja skolēniem jāstrādā pie kāda projekta, kur ir kaut kas jāmeklē. Ir pagrūti to izdarīt ar telefonu. Turklāt dators ļauj šo informāciju pēc tam ielikt konkrētā formātā, piemēram, ja projekta darbs ir saistīts ar vizuālu izstrādi, tad attiecīgi paralēli tiek apgūti digitālie rīki. Lai to visu izdarītu, ir vajadzīgas dažādu veidu ierīces. Un skolēniem šī vide ir saprotama, no skolēniem neskan jautājums: "Kāpēc atkal kaut kas jā dara datoros?" Viņi to pieņem un ir tam gatavi.

Mēs esam pieraduši domāt, ka mūsdienu paaudze digitālajā vidē visu zina un saprot. Bet pēc pieredzes varu teikt, ka tā gluži nav. Jā, viņi prot rīkoties ar aplikācijām telefonā. Bet tajā brīdī, kad sākam strādāt pie tā, kādā veidā izmantot digitālos rīkus, tos iepazīstam, izmantojam *mākoņu* pakalpojumus, koplietošanas lietas, daudziem

skolēniem tas ir saturs, ko viņi vēl īsti neprot. Ir labi, ka arī šajā jomā varu viņiem iemācīt ko jaunu. 12. klases skolēni drīz beigs skolu, viņi dosies tālāk uz augstskolām, kur notiek patstāvīga mācīšanās. Viņiem šīs prasmes, ko patlaban apgūst skolā, būs ļoti vajadzīgas: strādāt kopā *mākoņu* pakalpojums, izmantot digitālos rīkus, lai vizualizētu kaut kādas lietas, utt. Un tieši šīs lietas nevar iemācīt ar grāmatu.

Pašlaik skolotājiem mācību stundās vajadzētu spēt izmantot datortehniku. Taču saistībā ar datoru izmantošanu konkrētos mācību priekšmetos iezīmējas cits aktuāls jautājums – vai skolotājiem profesionālajā pilnveidē ir bijusi iespēja apgūt datoru lietošanu tieši viņu pārstāvētajā mācību priekšmetā. Patlaban ministrija plāno profesionālā atbalsta centra izveidi. Ir būtiski profesionālo atbalstu plānot tā, ka tehnoloģiju lietošana tiek mācīta caur attiecīgā mācību priekšmeta prizmu. Ja ir apgūti vispārīgi kursi tehnoloģiju lietošanā, kuri nav bijuši bāzēti uz konkrētu mācību priekšmetu, tad ir diezgan sarežģīti uzzināto pārnest uz savām mācību stundām. Tāpēc atsevišķi jārīko profesionālā pilnveide, piemēram, matemātiķiem vai vēsturniekiem par to, kā tehnoloģijas izmantot matemātikas vai vēstures saturā un mācību stundās. Tas uzreiz paredz citu pieeju.

Iespējams, šis ir izejums, kādēļ daļa skolotāju tehnoloģijas mācību stundās izmanto mazāk. Es domāju, ka to var stiprināt ar papildu atbalstu. Taču kopumā Latvijā skolotāji ir ar visai augstu tehnoloģisko prātību, un mēs esam labā pozīcijā salīdzinot ar citām valstīm. ▶

UZZIŅAI

SADARBĪBAS MEMORANDS "DATORS IKVIENAM BĒRNAM"

- Izveidots 2021. g. 14. maijā, mērķis – radīt datoru bibliotēku katrā Latvijas valsts un pašvaldības skolā, kur ikviens skolēns un skolotājs pilnvērtīga mācību procesa nodrošināšanai to var iegūt savā lietošanā uz mācību laiku.
- Dalībnieki: Izglītības un zinātnes ministrija, Vides un reģionālās attīstības ministrija, Finanšu ministrija, Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisija, Latvijas Pašvaldību savienība, Valsts prezidents.

DATORI SKOLĀM 2021.–2027. G.

- 1. posms: 2021.–2022. g. (25 tūkstoši datoru 7. un 9. klasēm).
- 2. posms: 2023. g. (26,6 tūkstoši portatīvo datoru sociāli neaizsargātiem skolēniem).
- 3. posms: 2024.–2027. g. (~100 tūkstoši datoru pieejami ikvienam skolēnam un pedagoģam visās Latvijas skolās).
- Covid-19 pandēmija: 2020. gadā skolas datorus un planšetes saņēma divreiz – pavasarī (5266 viedierīces) un rudenī (6261 portatīvais dators).

AVOTS: IZM